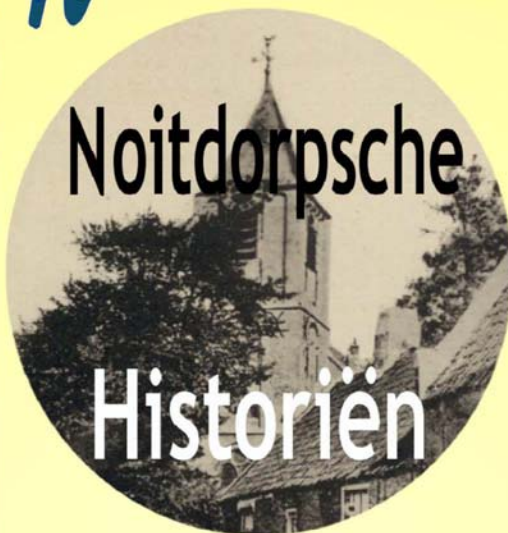


Nieuwsbrief



Per kwartaal verschijnende
uitgave van de vereniging
Noitdorpsche Historiën

7^e jaargang
nr 1 mrt. 2008



In deze nieuwsbrief:

<i>Van de voorzitter</i>	1
<i>Agenda</i>	1
<i>Nieuwe leden</i>	1
<i>De taal van een landkaart</i>	2
<i>Boeiende Boeken</i>	4
<i>Nootdorpsche Sint Jozefschool bestaat 100 jaar</i>	5
<i>Angst voor hondsdoelheid in 1866</i>	6
<i>Jaarvergadering</i>	7
<i>Nootdorpsche Olympiërs</i>	7
<i>Erfenis</i>	8
<i>Van de penningmeester</i>	8
<i>Giften</i>	8

Van de voorzitter

Het zijn drukke maanden voor het bestuur. En dat is maar goed ook! We zijn druk bezig om een mooie avond met Nootdorpsche Olympiërs voor te bereiden. Samen met Ninon Vis en Piet van der Kruk duiken we in de geschiedenis van de zes Nootdorpsche deelnemers aan de Olympische spelen. Op 10 juni presenteren we in CulturA het resultaat, zie verder in deze Nieuwsbrief. Leden hebben gratis toegang.

Verder hebben we contact gehad met een aantal oud-burgemeesters van Nootdorp. Na een eerste gesprek met HaJé Schartman over ons idee een boek uit te brengen over hun periodes in Nootdorp zijn we aan het kijken hoe we dit verder uit kunnen werken. Het belooft een mooi boek te worden.

De Nieuwsbrief is weer gevuld met interessante artikelen en foto's. Kijk nog eens in uw fotoalbum, er zit vast wel een mooie foto tussen met een leuk verhaal voor de Nieuwsbrief. Laat het ons weten.

Agenda

- 19 februari – Bestuursvergadering
- 19 maart – Presentatie Katholieke Vrouwen Gilde
- 14 mei – Jaarvergadering
- 10 juni – Avond Nootdorpsche Olympiërs

Nieuwe leden

Een hartelijk welkom aan:

- Nel van der Helm
- Carla Sneekes – Meijster
- Addy en Leo Meewisse

Nel houdt zich druk bezig met de reünie van de Jozefschool, zie verderop in deze Nieuwsbrief.

Carla houdt zich bezig met genealogisch onderzoek naar haar meisjesnaam Meijster. In 1755 huwde Balthasar Meijster met Neeltje Cornelisdr. Couwenhoven. Zij woonden aan de Veenweg, in de polder van Tedingerbroek (Stompwijk).

Voor Addy en Leo, zie verderop in deze Nieuwsbrief.

De taal van een landkaart

Door Huib de Vries, foto's Anton Dommerholt

Een academische opleiding volgde Jaap van de Bovenkamp niet. Toch geldt hij als een kenner op het gebied van historische landkaarten. Bij elk exemplaar in zijn antiquariaat heeft de voormalige archivaris een verhaal. „Het is een zéér fascinerend wereldje. Niet alleen cartografisch, maar ook historisch gezien.”

De zeldzame exemplaren bewaart hij in een afzonderlijke map. Met een verliefde blik in de ogen laat Jaap van de Bovenkamp ze door zijn handen gaan.

Een plattegrond van Amsterdam uit 1567, in houtsnede, uitgegeven door de Antwerpenaar Willem Silvius. De oudst verwerfbare kaart van Zeeland, een exemplaar van Abraham Ortelius, de man die de eerste atlas in de Lage Landen uitgaf. De Zeventien Provinciën in een uitgave van Willem Blaeu, de grootste producent van kaarten in de 17e eeuw. Opvallend is de ligging, het westen niet links maar aan de bovenzijde. „Dat deed men in die tijd veel. De versieringselementen, die heel belangrijk waren, komen dan mooier uit.”

Een kaart van Petrus Kaerius uit 1617 toont alle stemmende steden in het gewest Holland. Onder de versieringen zijn figuren van engeltjes. „Daar had ook een overtuigde calvinist als Kaerius blijkbaar geen moeite mee. Die engeltjes werden gezien als figuren die karweitjes uitvoeren. Ze houden iets vast of tonen een schild. Je vindt ze zelfs in oude Bijbels.”

De 17e-eeuwse wereldkaart van Rumold Mercator, zoon van de befaamde cartograaf Gerard Mercator, plaatst de Lage Landen in mondiaal perspectief. „De kusten kloppen al verrassend goed, de vertekening treedt op in de binnenlanden.”

Razend knap

Op het rijksarchief in Zeeland raakte Jaap van de Bovenkamp gegrepen door oude landkaarten, plattegronden en stads- en dorpsgezichten. In 2000 begon hij voor zichzelf, aanvankelijk met een zwager in Vinkeveen. „Daar zijn we gestart. Er zat een antiquariaat met de naam 'dat narrenschip', de Friese vertaling van 'das Narrenschiff', het beroemde 15e-eeuwse boek van Sebastian Brant. De eigenaar had geen opvolger en vond het leuk als wij onder die

naam verder zouden gaan.”

In 2002 betrok Van de Bovenkamp zelf een monumentaal pandje aan de Turfkaai in Middelburg. De winkel en zijn kantoor zijn gesitueerd op de begane grond, de verdiepingen erboven dienen als woonhuis.

Door zelfstudie verwierf de voormalige archivaris een fabelachtige parate kennis over antieke kaarten. „Landkaarten hebben me altijd gefascineerd. Als kind kon ik al eindeloos in een atlas kijken.” Met de bestudering van kaarten uit de 16e en 17e eeuw groeide de bewondering van de Middelburger voor de betrouwbaarheid ervan, ondanks de beperkte middelen in die tijd. „Het is razend knap om vanuit een nagenoeg onbekend beeld dit te maken.”

Zeldzaam

De kaarten uit deze periode bieden veel meer dan een schematische weergave van een stad of gebied, ze zijn tegelijk kunstwerk. „De 16e-eeuwse hebben nog het stijlmotief van de Renaissance. In de versieringen staat de symmetrie centraal, alles moet geometrisch kloppen. In de 17e eeuw zie je de overgang naar de barok.

De Gouden Eeuw is in alle opzichten de meest extravagante eeuw van Nederland geweest, dat zie je ook op de landkaarten. Het is de eeuw van het zinnebeeld, vooral natuurlijke taferelen zijn in trek. De overgang van kaart naar schilderij is vloeiend. Sterker nog, de topcartografen in de 17e eeuw verdienen een betere boterham dan de onder ons bekende topschilders. Een deel van de kaarten wordt uitgegeven als wandkaart.

In de 18e eeuw krijgt de kaart meer een gebruiksfunctie. Door verbetering van de legering kunnen de koperplaten steeds harder worden gemaakt, waardoor hogere oplagen zijn te realiseren. Een 18e-eeuwse kaart is daardoor veel minder exclusief dan een 17e-eeuwse. Kaarten uit de 16e eeuw worden knap zeldzaam.”

Mercator

Nederland wordt, als zeevarende handelsnatie, toonaangevend op het terrein van de cartografie. „Het prille begin ligt in Italië. Daar herontdekt men het werk van Ptolemaeus, de geograaf uit de oudheid. Op basis van zijn tabellen met wat we nu coördinaten noemen, worden in 1477 voor het eerst landkaarten in druk uitgegeven.”

In de Nederlanden wordt het belang van cartografie onderkend door de Fries Gemma Frisius, die aan de universiteit van Leuven onder meer wiskunde doceert. „Hij ontwikkelt de driehoeksmeting, waarmee je onderlinge afstanden veel nauwkeuriger kunt bepalen. Gerard Mercator, een van zijn leerlingen, werkt het systeem verder uit. Mercator is leidend geworden voor de moderne cartografie.

Een andere belangrijke figuur is Karel V. Dat is de eerste vorst ter wereld die al zijn gebieden in kaart laat brengen, met een militair en bestuurlijk doel. Jacob van Deventer krijgt de opdracht alle gewesten en belangrijke steden in de Nederlanden te carteren.”



Plancius

In de nadagen van de 16e eeuw maakt de theoloog-cartograaf Plancius naam. „Zijn kaarten behoren nog altijd tot de meest gezochte. Hij was werkelijk fenomenaal. Op een kaart van Plancius komt voor het eerst Japan voor. De nieuwe inzichten weet hij te vertalen naar kaarten die informatie voor iedereen toegankelijk maken.” Alles wat op het gebied van cartografie aan literatuur te vinden is, wordt door de Middelburger verslonden. „Leest hij een boek één keer, dan zit het in zijn hoofd”, lacht echtgenote Els. „Met alle namen en jaartallen.”

„Ik leer nog elke dag”, relativeert de antiquair. „Je stuit voortdurend op nieuwe dingen. Het is een zéér fascinerend wereldje. Niet alleen cartografisch, maar ook historisch. In de 17e eeuw ontstaat een geweldige concurrentiestrijd rond kaartmateriaal. Jan Huygen van Linschoten, de enige Nederlander die de route naar Indië kent, werkt voor de Portugezen. Op een gegeven moment krijgen ze hem hier zo ver dat hij de informatie inlevert, tegen hoge betaling. Plancius maakt aan de hand van de aangeleverde tabellen kaarten. Die zijn later toegevoegd aan Van Linschotens *Itinerario*, een beschrijving van zijn reis naar Indië, lange tijd een internationaal standaardwerk. Die kaarten zijn nu tussen de twintig- en dertigduizend euro per stuk waard. Laat je in Amerika de naam Plancius vallen, dan zitten ze op het puntje van hun stoel. Ze zijn daar veel beter op de hoogte van de topprestaties die Nederlanders op dit gebied hebben geleverd dan de Nederlanders zelf. Cartografie is hier een ondergeschoven kindje, ook in het onderwijs.”

Vergankelijkheid

De versieringsornamenten op de kaarten, zogenaamde cartouches, spreken voor kenners hun eigen taal. „In Nederland zie je vaak de figuur van Neptunus terugkeren. Een calvinistische cartograaf als Petrus Kaerius is geobsedeerd door het thema vergankelijkheid. Het titelblad van zijn Kaerius-atlas, de eerste atlas van de Nederlanden, bevat enkel symboliek die je bepaalt bij de eindigheid van de dingen. Terwijl andere cartografen bij de datering alleen het jaartal noemen, dateert hij met: ‘Annato Christo’. Als een impliciete aanduiding: ‘Iemand Anders is veel belangrijker dan ik’.”

Zijn handel verkrijgt Van de Bovenkamp langs verschillende kanalen. „Kaarten uit de 18e en de tweede helft van de 17e eeuw meestal via veilingen. Voor de oudere kaarten heb je daar niet genoeg aan. Daarvoor ben je op verzamelaars aangewezen. Dat is een kwestie van een netwerk opbouwen. Ze moeten weten dat ik ernaar op zoek ben. Dat geldt niet voor alle handelaren. Commercieel zijn kaarten uit de 18e eeuw aantrekkelijker. Je bent daarmee vrij zeker van publiek.

Bij oude kaarten zijn de risico's groter. Mensen met passie, zoals ik, zijn soms bereid een te hoge prijs te geven. Ik heb eens een wereldkaart van Ortelius gekocht waarvan ik dacht dat een klant er zeker belangstelling voor zou hebben, maar het was toch niet helemaal wat hij zocht. Dan zit je ermee. Een

prachtig exemplaar, maar hij is uiteindelijk met verlies weggegaan.”

Onerlijke concurrentie

De Nederlandse verzamelaars kennen elkaar allemaal. „Het is een klein wereldje, waarbij je moet denken in tientallen. Het aantal handelaren haalt nog niet de twintig. In het algemeen gedragen ze zich als collega's, enkelen stellen zich nadrukkelijk vanuit de concurrerende gedachte op. Zelf behoor ik tot de eerste categorie. Samenwerking vind ik in deze sector heel zinnig. Afgezien van het toeristenseizoen heb ik hier bar weinig klanten voor kaarten van Noord-Nederland. Omgekeerd zet iemand van de Veluwe weinig Zeeland af.

Ik werk veel samen met een handelaar uit Ermelo. Heeft hij een leuke Zeeland, dan neem ik die voor een schappelijk prijsje van hem over. Omgekeerd kan hij bij mij terecht voor een interessante Gelderland of Overijssel. Je koopt die al een beetje voor elkaar in, als vriendendienst.

Het lastigst zijn de figuren die buiten de belasting om bezig zijn. Ik heb er geen moeite mee als mensen vanuit hun hobby op die manier wat verkopen, maar je hebt er die het hobby blijven noemen, terwijl ze toch echt aan het handelen zijn. Dan krijg je oneerlijke concurrentie.”

Decoratief element

De belangstelling voor oude kaarten ziet de Zeeuwse antiquair geleidelijk toenemen. „Er wordt steeds meer over gepubliceerd, dat stimuleert de interesse. Daar komt bij dat een groeiende groep mensen het wel gehad heeft met al het moderne en een zekere hang naar het verleden gaat koesteren. Daar past zo'n oude kaart goed in. Van de verzamelaars alleen zou ik niet kunnen leven. De grootste groep klanten wordt gevormd door mensen die zo'n kaart als decoratief element in hun interieur willen toepassen. Vaak zoeken ze een aantal kaarten: een van hun eigen stad of streek, een van hun eigen gewest, een van alle Nederlanden en soms ook nog een van Europa of een wereldkaart. Dan kun je heel leuk inzoomen.

De derde groep zijn toeristen en aanlopers: mensen die spontaan naar binnen komen en iets meenemen. Vaak als presentje. Het is heel leuk om een vriend een oude kaart van diens woonplaats cadeau te geven. Dat type klanten krijgen we ook steeds vaker via internet.”

Paradijs

Een hoofdstuk apart vormen de kaarten die bestemd waren voor Bijbels. „Plancius heeft in zijn Bijbel zes platen opgenomen: een van de wereld, een van het heilige land, een van Jeruzalem, een van de paulinische reizen, een van de tocht van de Israëlieten door de woestijn en een van het paradijs. Het paradijs situeert hij vlak bij het oude Babylon, eromheen heeft hij paradijselijke tafereel laten maken. Een aantal vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie had moeite met dergelijke versieringen in een Bijbel, Plancius was daarin ruimer.”

Met zijn assortiment wil de Middelburger publiek met alle mogelijke beurzen bedienen. „Een houtgravure uit de 19e eeuw verkoop ik voor een paar tientjes. Minorkaartjes uit die eeuw zijn ook voor iedereen toegankelijk. Voor de grotere kaarten uit de 18e eeuw moet je in honderden euro's denken, een grote kaart uit de 17e eeuw kost meestal tussen de vijfhonderd en duizend euro. Een kaart uit de 16e eeuw heb je zelden onder de duizend euro. De grens ligt bij Nederlanders zo'n beetje bij twintigduizend euro. Een Amerikaan die een zeldzame kaart wil hebben, biedt gewoon door. Dat zal een Nederlander niet zo snel doen.”

Antiquariaat 'Dat narrenschip' is te vinden aan de Turfkaai 11 in Middelburg (bij de bushalte). Voor meer informatie: www.datnarrenschip.nl

Met toestemming overgenomen uit het familieblad Terdege www.terdege.nl, jaargang 25 nummer 8.

Boeiende Boeken

Leidschendam in vroegere tijden

In vroegere tijden was de Vliet, het Rijn-Schiekanaal, de 'waterscheiding' tussen de dorpen Stompwijk en Veur. Deze dorpen zijn in 1938 samengevoegd tot een nieuwe gemeente: Leidschendam.

Er bestaan veel foto's van de dorpen Stompwijk en Veur en van de buurtschappen Wilsveen en Veenweg. Iedere foto opnieuw heeft zijn eigen verhaal. Deze verhalen zijn niet altijd opgeschreven, aan het papier toevertrouwd.

Daarom zijn wij op het idee gekomen om onze dorpsgenoten hun verhaal te laten vertellen. Wij, twee Leidschendamers, geboren in de Venestraat, hebben geprobeerd met diverse oudere

Leidschendamers een beeld te schetsen van de tijd van vroeger.

De tijden zijn veranderd, andere manieren van werken en leven zijn ontstaan. Wij mogen met dankbaarheid, soms met weemoed, terugzien op datgene wat anderen vóór ons tot stand hebben gebracht. Wij hopen dat dit boek daarom ook door jongeren kan worden gelezen als een document van goede herinneringen.

Leidschendam in vroegere tijden door Jan Olsthoorn en Jan Vreeswijk.

Te bestellen bij Jan Vreeswijk, 070 320 8064

Buurtschap Oude Leede

Het boek "Oude Leede – Herinneringen aan een buurtschap" is verschenen. Een boek vol kijk- en leesplezier, vol foto's, verhalen en geschiedenis van Oude Leede, 360 bladzijden dik en geheel in kleur gedrukt. Alle foto's zijn voorzien van begeleidende teksten.

Het boek begint op de grens van Oude Leede bij de Zuideindseweg. Alle huizen en hun bewoners van de Zuideindseweg, de Oude Leedeweg, de Molendijk, de Boven Molenweg, de Onderweg, de Polderweg van Oude Leede, de Groene Kade en de Wilgenweg staan er in. De gehele Ackerdijk, de Ackerdijkseweg en de Ackerdijkseplassen en enkele historische woningen aan de Rijksstraatweg en de Zwethkade zijn op foto vastgelegd en worden besproken. Ook de Rotterdamseweg met Hoeve Ackerdijk en het gemaal van de Ackerdijksepolder komen aan bod. In het boek staan meer dan 50 verhalen over bekende personen en diverse onderwerpen die betrekking hebben op de bewoners en oorsprong van het gebied, het is te uitgebreid om alles op te noemen.



Oude Leede – Herinneringen aan een buurtschap door Nel Fransoo – Sonneveld, Ton Kerklaan en Wijbe Brouwer
ISBN: 978-90-812299-1-3

Lopen met Van Lennep

Zomer 1823. Twee Leidse studenten maken een soort inspectietocht door Nederland. De stijfdeftige Dirk van Hogendorp en de latere schrijver Jacob van Lennep. Ze wandelen door een land dat voor ons bijna onherkenbaar is, met schaapskudden op de Leeuwarder wallen, een Enkhuizen waar de huizen instorten, een strafkolonie bij Ommerschans waar de kinderen kermen van de honger.

Omdat Van Lennep de reis zeer uitgebreid en met veel oog voor detail beschrijft, is zijn dagboek een uniek document. Hij beschrijft de wereld met een vaart, een humor en een oog voor detail waarvoor een hedendaagse journalist hem zou benijden.



ISBN 90-400-95132



Van links naar rechts:

Rij 1: Nel Dijkshoorn, ?, Jannie Voskamp, Lenie Bloemberg, ?, Lenie Lugtigheid, Lies Lamens, Frannie van Tilborg, Jannie van Tilborg, Annie Siepman, Loes van Tilborg.

Rij 2: ?, ?, Sier Verburg, ?, Egbert Visser, ?, Gert van Tilborg, Daan van Tilborg, Jan Lamens, Aad Tilburg, Jan Tilburg, Piet Post, Arie Post.

Rij 3: ?, ?, Cor van Tilborg, Lex Siepman, ?, Arie Blijleven, Joop van Velzen, ?, ... van Velzen(?), ?.

Rij 4: Teunnie Braat, ?, Geeske Rosink, ... Speelman(?), Bep Bezemer, Jopie Kooi, ?, Dits Post, Nel Post, Pleunie Hoogendoorn, ?, ?.

Rij 5: Sijna van Tilborg, Corrie Struik, Annie Bos, ?, Til Wiegel, ?, ?, Jopie van Tilborg, Corrie Speelman.

Rij 6: ?, ?, ?, Truus van de Meij, Riet van de Meij, ?, ?, Suus Rosink.

Rij 7: ?, ?, ?, ?, ?, ?, ?.

Rij 8: ?, ?, Arie Lamens, ?, ?.

Rij 9: ?, Cobi Post, ... van Velzen(?), ?, ?, ?, ?, ?.

Links naast de bank staan mevrouw Vis, meneer Vis en Gonda Tilburg.

Rechts naast de bank staan mevrouw de Jong en dominee Roest.

Een mooie foto, ons beschikbaar gesteld door Loes van der Wees – Van Tilborg (rij 1 uiterst rechts). Het geeft een beeld van het oude interieur van de Dorpskerk.

Nootdorpse Sint Jozefschool bestaat 100 jaar.

Dit laten we natuurlijk niet ongemerkt voorbij gaan!!!! Voor de kinderen zal dit een hele week feest worden. Hier wordt al hard aan gewerkt door een feestcomité, samengesteld uit leerkrachten en ouders. Deze zal plaatst vinden van 19 tot 23 mei.

Daarnaast zal er ook een Reünie voor oud-leerlingen worden georganiseerd. Deze vindt plaats op zaterdag 24 mei. We starten om 19.00 uur en het duurt tot ongeveer 23.30 uur. Op deze avond zal er een fotograaf aanwezig zijn die u met uw klasgenoten graag op de gevoelige plaat zal vastleggen. Ook is er een CD gemaakt met heel veel oude foto's en herinneringen uit vervlogen tijden. Voor deze avond





vragen we geen entreegeld. Ook aanmelden is niet nodig, **maar wel allemaal komen**, laat het uw familieleden weten!!!

De Jozefschool aan de Veenweg hebben we in 2001 verlaten. De school aan de Sportparkweg, die in 1976 in gebruik is genomen, was verbouwd en uitgebreid, zodat alle klassen weer bij elkaar gehuisvest konden worden. Dit heeft niet zo heel lang geduurd, zo heeft vorig jaar de bovenbouw toch zijn intrek weer genomen in het gebouw aan de Veenweg. Voor de uitbreiding aan de Sportparkweg zijn er inmiddels vergevorderde uitbreidingsplannen zodat we volgend jaar toch weer allemaal bij elkaar zitten.

Voor de oud-leerlingen gaan de herinneringen uiteraard verder terug. Zij denken aan de school achter het Jozefhuis. De school die door Pastoor Van Hooff honderd jaar geleden, aanvankelijk als meisjesschool, maar al spoedig ook voor jongens als R.K.lagere school werd gesticht. Het onderwijs werd gegeven door de zusters der voorzienigheid, die in het Jozefhuis voor de school woonden. Dit duurde tot 1931, toen kwamen de eerste "leken" les geven. Juffrouw Peeren en Juffrouw Braam, bij zeer velen van ons bekend. Jaren hebben zij bij de zusters gewoond, we mochten wel eens mee door de glas en lood deuren - het balkon over - en zo kwamen we in de kamers van de juffen. In 1956 is voor hen het mooie "fruihuisje" aan de polderweg gebouwd. De eerste mannelijke leerkracht was meester Steenweg, daarna volgde er nog heel veel anderen. Op dit moment zijn er + 43 leerkrachten in dienst.

Wij hopen alle leerkrachten - Oud-leerkrachten en Oud-leerlingen te ontmoeten

Zaterdag 24 mei 2008
Sportparkweg 8
19.00 uur

Angst voor hondsdolheid in 1866¹

door F.J.A.M. van der Helm

Hondsdolheid klinkt ons momenteel een beetje vreemd in de oren. We hebben er wel eens van gehoord, maar het lijkt iets uit lang vervlogen tijden. Inderdaad dateert het laatst bekende geval van deze besmettelijke ziekte in Nederland uit het einde van de jaren '60. Vermoedelijk was deze laatste uitbraak van hondsdolheid vanuit Duitsland komen overwaaien. De gevaarlijke ziekte bleef gelukkig beperkt tot Limburg.

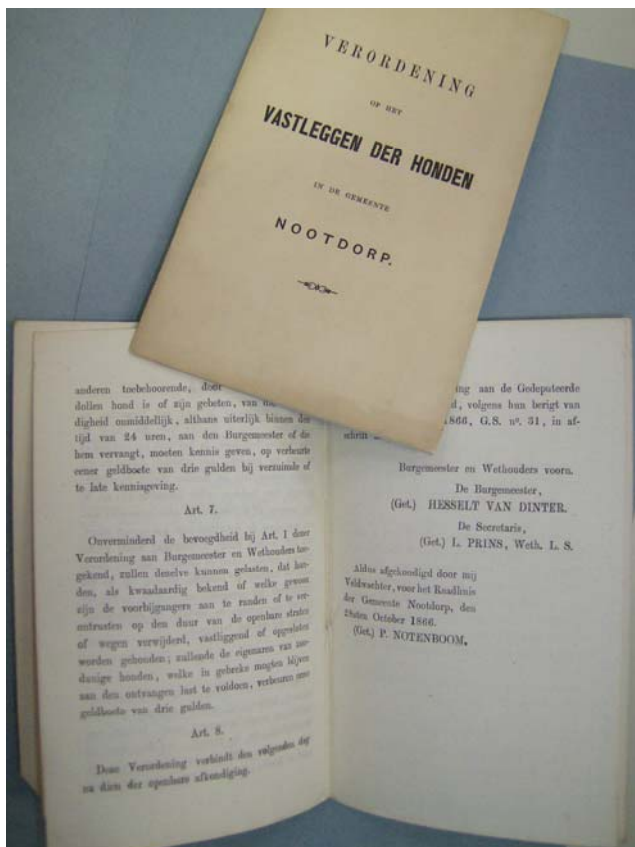
Het rampjaar 1866

In de 19^e eeuw moet de dreiging aanmerkelijk groter zijn geweest ook in de contreien van Nootdorp. Het jaar 1866 was sowieso al een rampjaar voor de volksgezondheid. Er heerste cholera in den lande en vlakbij ons waren enkele grote brandhaarden. We noemen dan met name Zoetermeer, Stompwijk en Den Haag, die relatief zwaar getroffen zijn door de cholera van 1866. Ook Nootdorp bleef niet gespaard van de verschrikkelijke cholera. Daarnaast waren er ook nog eens diverse veeziekten en aangezien de meeste Nootdorpers in de landbouw actief waren, kan je stellen dat veel inwoners getroffen werden door de ramp. Er werd van alles aan gedaan om de ziekten te bestrijden en uit te roeien. Samenscholingen waren verboden. Openbare bijeenkomsten werden niet toegelaten. Zelfs één van de belangrijkste volksvermaken van het jaar: de kermis moest er aan geloven! Het geeft wel aan in wat voor bittere tijden de Nootdorpers zich bevonden. Er heerste angst! Van alle kanten werd geroepen om maatregelen. De besmetting moest een halt worden toegeroepen. De paniek was groot. Gevreesd werd dat de ene ramp de andere zou uitlokken. Er moest ingegrepen worden. De hygiënische omstandigheden waren allerbelabberdst. Door besmetting van het water wist de ziekte zich snel te verspreiden.

Honden aan de ketting

Burgemeester Jhr. Jacob Louis Hesselt van Dinter (1857-1896) liet enkele verordeningen opstellen, waarvan één der maatregelen was: het aanlijnen van honden. De tekst van de verordening was te lezen in openbare gebouwen, van raadhuis tot de kroeg en werd aangeplakt op diverse borden, zodat iedereen er goed kennis van kon nemen. Voortaan zou het verboden zijn voor iedere hondenbezitter om zijn beest los te laten lopen. De maatregel had reeds kracht van wet 24 uur na afkondiging. Dat alles geeft de noodzaak aan, waarmee de ziekte uitgebannen moest worden. Hondsdolheid was een vreselijk kwaad. Een beet van een zieke hond heeft voor mens en dier altijd de dood tot gevolg. Gelukkig zagen de meeste Nootdorpers het belang van de maatregel in. Al was men gewoon de dieren los te

¹ GA Delft, archief Nootdorp 517, inv. nr. 1451



laten lopen om het erf te bewaken en voorzieningen om een hond aan de ketting te leggen waren niet altijd voorhanden. Ook de ruimheid van de vroege vaders om toe te staan, dat de honden op het eigen erf weliswaar los mochten lopen, maar dan wel gemuilkorfd bracht weinig adem. Vanzelfsprekend was een muilkorf niet direct zo massaal leverbaar. Dus wederom een reden tot wat wrijving tussen de Nootdorpers en het gemeentebestuur. Overigens waren de eigenaren van jachthonden vrijgesteld van een aanlijngebod. De jager en hond moesten dan wel in het open veld aan het jagen zijn en bovendien moest hij zien waar de hond verbleef en wat hij deed. Kennelijk zag men de jager als een expert en ging de verordening ervan uit, dat hij zou kunnen vaststellen of zijn hond de dolle ziekte had. Bovendien ging de wet er dan gemakshalve vanuit, dat de jager voldoende verantwoordelijkheidsbesef had om zijn eigen dier dan af te maken.

Angst en naleving

De veldwachter had het druk met het naleven van de aanlijnplicht. Op iedere overtreding stond een boete van 3 gulden en deze sanctie was duidelijk nodig om de verordening te kunnen handhaven. De veldwachter kamde – geholpen door enige soldaten – het dorp uit op zoek naar loslopende honden. Met de wet in de hand, waren de wetshandhavers gemachtigd om iedere loslopende hond, waarvan de eigenaar niet bekend was dood te schieten. De actie tegen de dolle honden werd groots aangepakt. Er werd tevens een beroep gedaan op de Nootdorpse bevolking om uit te kijken naar “kwade honden”. Dit beroep was niet geheel vrijblijvend. De ernst van de zaak lag kennelijk zo hoog, dat de bewoners verplicht waren

om hun medebewoners aan te geven als deze een verdachte hond hadden. Op straffe van 3 gulden boete! Ook personen van buiten de gemeente, die Nootdorp bezochten met ene hond, werden bij de grens verplicht gesteld om hun hond vast te binden “aan een stevig touw of ketting zolang zij op het grondgebied der gemeente zijn”. Het is duidelijk, dat de burgemeester deze noodverordening niet voor niets had uitgevaardigd. Het dorp was ziek. In de kleine gemeenschap heerste angst. De ziekten waren het onderwerp van de dag en beheersten het dagelijkse boerenleven. De cholera zorgde voor veel slachtoffers. In gedachte had men nog de cholera van een 20 jaar eerder. De angst voor de hondsdolheid deed daar nog eens een schepje bovenop. Iedereen was er bij gebaat om Nootdorp weer gezond te maken. Met vereende kracht is dat uiteindelijk weer gelukt. De dodelijke ziekte werd overwonnen. De vertrouwde hondenkarren kwamen weer terug in het straatbeeld. Het aanlijngebod ging weer in de kast en na een angstige winter, brak in 1867 toch weer het voorjaar aan, dat voor een gezonder leven zou zorgen. Nootdorp kon weer rustig ademen en de Nootdorpers keken uit naar de kermis, die ze zo gemist hadden!

Jaarvergadering

Op woensdag 14 mei is er in de voorzaal van het kerkelijk centrum Nové de jaarvergadering. We beginnen om 20.00 uur en u bent allen uitgenodigd. Het bestuur legt verantwoording af van haar beleid en we hebben een aftredend bestuurslid, onze secretaris Ron Schenk. Wilt u eens nadenken over een functie in het bestuur?

Nootdorpse Olympiërs

Op dinsdag 10 juni organiseren we een avond rondom de 6 Nootdorpse Olympiërs. We beginnen de avond met een lezing door Mw. drs. Diana de Wild met als onderwerp de Olympische spelen in de oudheid. De Olympische Spelen, de belangrijkste sportwedstrijd van deze tijd, behoren tot de bekendste erfenissen van het oude Griekenland. Een overwinning in deze wedstrijd leverde toen net als nu veel prestige (en geld!) op. Er zijn echter ook veel verschillen tussen de Spelen toen en nu: de oude atletische wedstrijden maakten deel uit van een religieus feest, het motto ‘meedoen is belangrijker dan winnen’ zou de oude Grieken zeer vreemd in de oren geklonken hebben. Daarnaast vallen er in de moderne tijd geen doden meer tijdens de wedstrijden.

Na de pauze zal er een forumdiscussie zijn waarvoor we de vijf nog levende Olympiërs hebben uitgenodigd. Puck Brouwer, winnares van de zilveren medaille in Helsinki (1952) op de 200 meter hardlopen is helaas overleden. Jan Janssen, Wieger Mensonides, Piet van der Kruk en Menno Boelsma hebben al toegezegd te zullen komen. Daarnaast hebben we Don de Winter, sportarts Medisch Centrum Haaglanden, Rens van Kleij voormalig

directeur van het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken en Henk Kruithof, voormalig sportjournalist bij Sijthoff Pers uitgenodigd. Tevens werken we aan een boekje met zowel sportieve en Olympische informatie over de sporters als informatie over hun tijd in Nootdorp. Dit boekje wordt op deze avond gepresenteerd.

Als lid van de vereniging heeft u gratis toegang, niet leden betalen € 2,50. Tot 1 mei kunt u een gratis toegangkaart aanvragen bij de secretaris, daarna gaan de kaarten in de verkoop.

Het belooft een heel interessante avond te worden waarvoor we u van harte uit willen nodigen!

Erfenis

Van mevrouw Mos – Van der Tang ontvingen we een aantal oude ansichtkaarten en foto's die uit de nalatenschap van haar moeder kwamen. Daarop staat onder andere Heiltje Prins uit Nootdorp, de oma van mevr. Mos. Daar zijn we erg blij mee. We hebben echter wel uw hulp nodig want van niet alle foto's is duidelijk waar dit precies is in Nootdorp.



Op de foto zien we een uithangbord met daarop Tabak en Sigaren terwijl op het huis een email reclamebord hangt waar op staat: "Origineele Singer Naaimachine" en blijkens een kleiner bordje was er een agentschap gevestigd van de Nederlandsche Verzekering Maatschappij dat haar hoofdkantoor had in Amsterdam.

Dat lijkt een unieke combinatie. Maar wie weet waar dit huis gestaan heeft en wie er op de foto staan? Graag uw reactie naar Henk Rolvink, via de telefoon 015 310 8117 of via info@noitdorpsche-historien.nl.

In de Eendracht van dinsdag 26 februari 2008 stond een ander zoekplaatje.

Via Addy en Leo Meewisse zijn we te weten gekomen dat het hier gaat om het huis dat tot 1994 stond aan de Dwarskade 18. In de volgende Nieuwsbrief meer hierover. Addy en Leo zijn een jaar lang gratis lid omdat zij de oplossing brachten Gefeliciteerd!

Van de penningmeester

Het jaar 2008 is weer begonnen en we vragen u vriendelijk – voor zover u dat nog niet gedaan heeft – de jaarlijkse contributie (€ 15,00) over te maken op bankrekening nummer 1373.59.675, ten name van Noitdorpsche Historiën te Nootdorp.

Voor informatie kunt u de penningmeester bellen.

Giften

Bij beschikking van de Inspecteur van de Belastingdienst - dossiernummer 23347, dd. 30 juli 2004 - is besloten om de Vereniging Noitdorpsche Historiën aan te merken als instelling zoals bedoeld in artikel 24, lid 4 van de successiewet 1956.

Dit betekent dat giften gedaan aan de Vereniging aftrekbaar zijn in uw aangifte Inkomstenbelasting.

Hiervoor gelden natuurlijk een aantal regels. Zie voor de meest actuele regels de site van de belastingdienst.

Het bankrekeningnummer van de vereniging is: 1373.59.675 ten name van Noitdorpsche Historiën te Nootdorp. Vermeld er wel bij dat het om een gift gaat!

Voorzitter	Secretaris	Penningmeester
Henk Rolvink Fontein kruid 23 2631 DT Nootdorp tel.: 015 310 8117	Ron Schenk Lisdodde 8 2631 DJ Nootdorp tel.: 015 310 8710	Ruud Staal Sytwinde 185 2631 GZ Nootdorp Tel.: 015 310 6037

www.noitdorpsche-historien.nl

Colofon: ISSN 1570-1662

Uitgave van de Vereniging Noitdorpsche Historiën
Redactieadres: Populierenlaan 28, 2631 HX Nootdorp.

Samenstelling en redactie:

Gerry Buursink, Henk Rolvink, Ninon Vis

Verschuiving

De Nieuwsbrief verschijnt éénmaal per kwartaal.

Verspreiding

Leden van de Vereniging Noitdorpsche Historiën ontvangen de Nieuwsbrief gratis. Niet-leden betalen € 2,50 per nummer.

Contributie

De contributie bedraagt minimaal € 15,00 per jaar.

Rekeningnummer: 1373.59.675.

De Vereniging is ingeschreven in het Verenigingsregister van de Kamer van Koophandel Haaglanden te Delft onder nummer 271.971.110.

De statuten zijn vastgelegd in notariële akte op 28 februari 2001.

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.